Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

Europejska inicjatywa zdrowotna

Narodowy Program Ochrony Antybiotyków

www.antybiotyki.edu.pl

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI W POLSCE KAMPANII

„ EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH '2011"

Kampania zorganizowana w ramach:
Programu zdrowotnego Ministra Zdrowia
„Narodowy Program Ochrony Antybiotyków na lata 2011-2015"

Kierownik Programu: Prof.dr hab. Waleria Hryniewicz
Jednostka realizująca program:
Narodowy Instytut Leków
Zakład Epidemiologii i Mikrobiologii Klinicznej
ul.Chełmska 30/34, 00-725 Warszawa

Warszawa, 2012 r.

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach
Europejska inicjatywa zdrowotna

Narodowy Program Ochrony Antybiotyków
www.antybiotyki.edu.pl

Sprawozdanie z realizacji w Polsce Kampanii „ Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach" w 2011 r.

W dniu 18 listopada 2011 roku już po raz czwarty w całej Europie obchodzony był Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach EDWA (*European Antibiotic Awareness Day)* .
Został on ustanowiony w 2008 roku przez Komisję Europejską na wniosek *Europejskiego Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC, ang. European Centre for Disease Prevention and Control).*

Celem Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach jest zwrócenie uwagi i podniesienie świadomości zarówno społeczeństwa, polityków jak i profesjonalistów medycznych na temat niezwykle groźnego zjawiska w obszarze zdrowia publicznego, jakim jest **narastająca i szybko rozprzestrzeniająca się oporność na antybiotyki wśród drobnoustrojów** wywołujących najważniejsze i najpowszechniejsze zakażenia u człowieka.
Konsekwencją tego zjawiska jest ograniczenie możliwości skutecznego leczenia infekcji, a więc zwiększająca się zachorowalność i śmiertelność z powodu zakażeń. Jednym z najpoważniejszych zadań na dzień bieżący jest racjonalizacja antybiotykoterpaiii i stosowanie antybiotyków jedynie tam, gdzie mogą one naprawdę przynieść korzyść.
Założeniem kampanii jest zaangażowanie jak najszerszego zakresu instytucji, środowisk eksperckich, środków masowego przekazu i opinii publicznej do zwrócenia uwagi na zjawisko antybiotykooporności jako kluczowego zagrożenia dla zdrowia publicznego.
W całej Europie podejmowanych było wiele inicjatyw w celu rozpowszechnienia informacji o zagrożeniach związanych z niewłaściwym stosowaniem antybiotyków oraz propagujących właściwe stosowanie tej grupy leków.
Ogółem w 2011 roku aktywne działania w ramach kampanii podjęło 37 państw europejskich.
W Polsce kampania „Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach" zorganizowana została w ramach programu zdrowotnego Ministra Zdrowia pn."Narodowy Program Ochrony Antybiotyków na lata 2011-2015".
Działania edukacyjne w ramach Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach prowadzono równolegle dla społeczeństwa oraz profesjonalistów medycznych w tym lekarzy POZ oraz lekarzy szpitalnych.
Zastosowane w kampanii materiały informacyjne zostały opracowane zgodnie z wytycznymi *Europejskiego Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób* z dostosowaniem do polskiej sytuacji.

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

Europejska inicjatywa zdrowotna

Narodowy Program Ochrony Antybiotyków

www.antybiotyki.edu.pl

Hasła Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w 2011 r.

LEKARZE

- **Antybiotyki stosuj z rozwagą.**

  Niewłaściwe stosowanie antybiotyków prowadzi do lekooporności

- **Dąż do terapii celowanej**

  Pobierz próbki przed rozpoczęciem antybiotykoterapii

- **Przestrzegaj zasad racjonalnej antybiotykoterapii**

  Stosuj antybiotyki właściwie, aby utrzymać ich skuteczność

O czym musisz pamiętać, zanim przepiszesz antybiotyk?

- Czy przed włączeniem antybiotykoterapii pobrano odpowiedni materiał na posiew?
- Czy wynik posiewu i antybiogram wskazują na potrzebę podjęcia antybiotykoterapii lub zmiany podawanego antybiotyku?
- Jaki jest właściwy antybiotyk?
- Jaki jest właściwy czas i dawka podawania antybiotyku w leczeniu tego typu zakażenia u konkretnego pacjenta?
- Czy antybiotyk zastosowany w terapii empirycznej wybrałeś/aś zgodnie z danymi na temat lekooporności w twoim szpitalu?
- Czy w razie niepowodzenia leczenia skontaktowałeś/aś się ze specjalistą ds.antybiotykoterapii?

PACJENCI

- **Nie bierz niepotrzebnie antybiotyku!**

  Antybiotyki leczą tylko infekcje bakteryjne. Nie działają na wirusy i choroby przez nie wywoływane.

  Nie leczą: grypy, przeziębienia, opryszczki, większości ostrych zapaleń gardła i oskrzeli, większości przyczyn kataru.

Pamiętaj

- Nigdy nie stosuj antybiotyku, którego nie przepisał lekarz. Przy kolejnej infekcji nigdy nie przyjmuj antybiotyku, który pozostał w domu po poprzedniej kuracji. Nie lecz się samodzielnie.
- Zaufaj wiedzy lekarza – nigdy nie namawiaj, by przepisał Ci antybiotyk.
- Bezwzględnie stosuj się do zaleceń lekarza. Doprowadź kurację do końca, nawet gdy już wcześniej poczujesz się lepiej.

Aby zapobiegać:

- Bądź aktywny, odżywiaj się racjonalnie. Zdrowa dieta i ruch wzmacnia odpowrność.
- Stosuj podstawowe zasady higieny – są one pomocne w walce z bakteriami.

Utrzymanie skuteczności antybiotyków zależy od każdego z nas! Bierz antybiotyki odpowiedzialnie!

RODZICE

- **Nie podawaj dziecku niepotrzebnie antybiotyku**

  Antybiotyki leczą tylko infekcje bakteryjne. Nie działają na wirusy i choroby przez nie wywoływane.

  Nie leczą: grypy, przeziębienia, opryszczki, większości ostrych zapaleń gardła i oskrzeli, większości przyczyn kataru.

  Zielony lub żółty katar NIE świadczy o zakażeniu bakteryjnym. Nie jest podstawą do podania antybiotyku.

Pamiętaj

- Nigdy nie stosuj antybiotyku, którego nie przepisał lekarz. Przy kolejnej infekcji nigdy nie podawaj dziecku antybiotyku, który pozostał w domu po poprzedniej kuracji. Nie lecz samodzielnie.
- Zaufaj wiedzy lekarza – nigdy nie namawiaj, by przepisał dziecku antybiotyk.
- Bezwzględnie stosuj się do zaleceń lekarza. Doprowadź kurację do końca, nawet gdy już wcześniej dziecko poczuje się lepiej.

OPIS DZIAŁAŃ PODJĘTYCH W RAMACH REALIZACJI W POLSCE KAMPANII „EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH'2011 "

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach'2011 obchodzony był w Polsce już po raz czwarty w ramach realizacji programu zdrowotnego Ministra Zdrowia pn."Narodowy Program Ochrony Antybiotyków".

Przedstawiciele Narodowego Programu Ochrony Antybiotyków uczestniczyli w organizacji obchodów EDWA w 2011 roku na poziomie europejskim m.in. uczestnicząc w spotkaniach ECDC mających na celu wypracowanie podstawowych celów i kluczowych przekazów kampanii, jak również na poziomie krajowym.

W czasie Prezydencji Polskiej w dniu 17 listopada 2011 r. w biurze prasowym Komisji Europejskiej w Brukseli odbyła się konferencja prasowa w której uczestniczyli przedstawiciele Ministerstwa Zdrowia, Parlamentarzyści, Dyrektor ECDC, dwóch Komisarzy, przedstawiciel Polskiej Agencji Prasowej jak również dziennikarze z europejskich agencji prasowych.

W imieniu Ministerstwa Zdrowia w konferencji prasowej uczestniczyła przewodnicząca Narodowego Programu Ochrony Antybiotyków Prof.W.Hryniewicz, która wygłosiła 10 minutową prezentację.

W ramach obchodów w 2011 roku w Polsce Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach podjęto następujące inicjatywy edukacyjne:

➢ SYMPOZJA REGIONALNE

- Sympozjum p.n. „Racjonalna Antybiotykoterapia" z okazji Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach, Tarnów 11.10.2011 r.
- Sympozjum Naukowe Forum Ekspertów pt. "Chrońmy Antybiotyki", Wrocław 17.11.2011 r.
- IV Sympozjum Naukowe „Racjonalna antybiotykoterapia w dobie narastającej lekooporności", Białystok 19.11.2011 r.
- Sympozjum Naukowe z okazji Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach, Toruń 23.11.2011 r.
- Sympozjum Naukowe z okazji Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach, Bydgoszcz 02.12.2011 r.

➢ SYMPOZJA OGÓLNOPOLSKIE

W dniu 9.12.2011 r. w ramach XV Sympozjum Naukowego „Postępy w Medycynie Zakażeń" zorganizowano dwie sesje tematyczne Narodowego Programu Ochrony Antybiotyków.

➢ MATERIAŁY EDUKACYJNE:

PLAKATY, ULOTKI, BILBORDY

Materiały informacyjne kampanii zostały opracowane na podstawie wytycznych *Europejskiego Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób*, mających na celu zapewnienie spójnej treści kampanii we wszystkich państwach członkowskich UE.

Przygotowane materiały edukacyjne uzyskały akceptację Departamentu Polityki Zdrowotnej Ministerstwa Zdrowia.

Wydrukowano oraz rozdysponowano następującą liczbę materiałów:

- Ulotki informacyjne dla społeczeństwa.

Wydrukowano dwa rodzaje ulotek informacyjnych dla społeczeństwa:

100.000 egz.- Nie podawaj dziecku niepotrzebnie antybiotyku

100.000 egz.- Nie bierz niepotrzebnie antybiotyku

- Plakaty informacyjne skierowane do społeczeństwa:

15.000 egz. plakatów - Przeziębienie? Grypa? Zdrowiej bez antybiotyków

5.000 egz. plakatów – skierowanych do rodziców przekazanych w formie insertu wraz z czasopismem Przed Szkoła, Poradnik Dyrektora Przedszkola

- 50.000 egz. ulotek informacyjnych skierowanych do lekarzy
- 10.000 egz. plakatów informacyjnych skierowanych do lekarzy
- 5 egz. wystawy tematycznej 16 plakatów edukacyjnych

Materiały edukacyjne rozpowszechniane były w poszczególnych regionach kraju we współpracy z Państwową Inspekcją Sanitarną, Urzędami Miast, regionalnymi przedstawicielami programu, dyrektorami szpitali.

Materiały edukacyjne zostały przekazane do szpitali, placówek POZ, aptek, urzędów miast, urzędów gmin, szkół, przedszkoli, żłobków, uczelni.

W dniu 18.11.2011 r. materiały edukacyjne w postaci ulotek rozdawano społeczeństwu w centrum Warszawy przy głównych stacjach metra.

W dniach 1-30.11.2011 roku na terenie Warszawy eksponowanych było 15 bilbordów dotyczących Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach.

W wybranych terminach w listopadzie 2011 w komunikacji miejskiej w Warszawie, Gdyni, Kielcach, Gorzowie Wielkopolskim, Sosnowcu, Olsztynie, Gliwicach, Chorzowie eksponowane były plakaty informacyjne EDWA a w komunikacji miejskiej w Bydgoszczy spot kampanii.

➢ DZIAŁANIA SKIEROWANE DO DZIECI I MŁODZIEŻY

W 2011 roku rozszerzono prowadzone działania edukacyjne skierowane do społeczeństwa poprzez skierowanie akcji informacyjnej także do dzieci i młodzieży. Co prawda ta grupa samodzielnie nie korzysta z leków, ale wiedza na ten temat może stanowić ważne źródło

zachowań prozdrowotnych w dorosłym już życiu. W tym roku podjęto więc inicjatywę skierowaną do uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Wybitni specjaliści z dziedziny biologii i mikrobiologii wraz z doradcą metodycznym w zakresie biologii m.st. Warszawy opracowali zestaw materiałów edukacyjnych i niezbędnych do przeprowadzenia lekcji biologii na temat lekooporności bakterii. Został opracowany scenariusz dla takiej lekcji oraz 3 karty pracy ucznia.

Na podstawie opracowanych materiałów edukacyjnych niezbędnych do przeprowadzenia lekcji biologii nt. lekooporności bakterii w szkołach ponadgimnazjalnych przeprowadzono 9 lekcji pilotażowych w następujących szkołach:

I Społeczne L.O. w Warszawie, kl. II i III	2 lekcje
LXX LO im. A.Kamińskiego w Warszawie, kl I	1 lekcja
LXXV LO im. Jana III Sobieskiego w Warszawie, kl. II i III	3 lekcje
XIII LO im. L. Lisa-Kuli w Warszawie, kl. II i III	2 lekcje
Zespół Szkół nr 113 z oddziałami dwujęzycznymi w Warszawie, kl. II	1 lekcja

Lekcje zostały ocenione pozytywnie zarówno przez nauczycieli, jak i większość uczniów, z tym, że w wyższych klasach oceny uczniów były wyższe (więcej uczniów uznało, że opracowane materiały są zrozumiałe i atrakcyjne).

Nauczyciele przeprowadzający lekcje pilotażowe uznali, że lekcje powinny być przeprowadzane w klasie III. Opracowane materiały zostały przygotowane na wzór zadań maturalnych. Uczniowie wcześniejszych klas nie mają praktyki w rozwiązywaniu tego typu zadań, które z tego powodu mogą stanowić dla nich pewną trudność.

➢ WYSTAWA TEMATYCZNA

Wystawa tematyczna – 16 plakatów naświetlających problematykę zakażeń bakteryjnych, antybiotykoterapii i zmniejszającej się skuteczności leków przeciwbakteryjnych.

65 kompletów wystawy było i jest prezentowanych w sposób ciągły w różnych regionach Polski w placówkach takich jak Wojewódzkie Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne, Urzędy Miast, Urzędy Marszałkowskie, Szpitale, POZ, wyższe uczelnie, szkoły, przedszkola, domy kultury, biblioteki.

Wystawa była prezentowana między innymi w Białymstoku, Bydgoszczy, Częstochowie, Gdańsku, Gorzowie Wielkopolskim, Katowicach, Kielcach, Koszalinie, Krakowie, Łodzi, Lublinie, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Toruniu, Warszawie, Wrocławiu, Zielonej Górze.

W listopadzie i grudniu 2011 roku wystawa była prezentowana także w plenerze:

- W dniach 3-30.11.2011 r. na Placu Bankowym w Warszawie eksponowana była wystawa EDWA. W dniach 9.12.2011-09.01.2012 r. wystawa eksponowana była wewnątrz budynku Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego.
- W dniach 21-30.11.2011 r. wystawa EDWA eksponowana była na Placu Szczepańskim w Krakowie.
- W grudniu 2011 r i styczniu 2012 r. wystawa eksponowana była w Manufakturze w Łodzi.

➢ TELEWIZJA

W dniach 16-23.11.2011 r. na Antenach TVP 1, TVP INFO i TVP POLONIA emitowane był 10 i 30 sekundowy film o charakterze reklamy społecznej na temat antybiotykoporności.

➢ INTERNET

Na stronach internetowych WSSE ukazywały się informacje na temat obchodów w Polsce EDWA. Informacje takie opublikowały m.in. WSSE w: Warszawie, Poznaniu, Katowicach, Kielcach, Łodzi, Krakowie, Gdańsku i inne, oraz PSSE w Toruniu, Starachowicach, Ostrowi Mazowieckiej, Włocławku, Gorzowie Wielkopolskim, Włodawie, Leżajsku, Nakle i wielu innych.

Poniżej przykładowa informacja zamieszczona na stronie PSSE we Włocławku:

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach – 18 listopada

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach ma na celu zwiększenie świadomości na temat **zagrożenia dla zdrowia publicznego jakim jest narastająca oporność na antybiotyki** oraz **promowanie racjonalnego i rozważnego stosowania antybiotyków.** Stanowi coroczną inicjatywę Europejskiego Centrum Kontroli i Prewencji Chorób (ECDC)*.

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach
Europejska inicjatywa zdrowotna

W tym roku po raz pierwszy działania edukacyjne będą skierowane do ludzi młodych – uczniów szkół ponadpodstawowych. Pomysłodawcy Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach mają nadzieję, że świadomość młodych ludzi na temat zagrożeń związanych z lekoopornością zaowocuje w przyszłości. Chcą aby wiedza o konieczności racjonalnego stosowania antybiotyków stała się wiedzą powszechną, by problem ten był ważny dla każdego i by wszyscy czuli się odpowiedzialni za zachowanie skuteczności stosowania leków tej grupy dla przyszłych pokoleń.

Więcej na: www.antybiotyki.edu.pl

Do pobrania: ulotka, plakat

Na stronach internetowych Urzędów Miast min. w portalach o tematyce zdrowotnej ukazywały się informacje na temat obchodów w Polsce EDWA.
Informacje ukazały się m.in. na stronach Warszawy, Opola, Poznania, Bielsko-Białej, Lublina, Nysy, Katowic, Tarnowa.

Poniżej przykładowa informacja zamieszczona na stronie Urzędu Miasta w Bielsku Białej:

18 listopada Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach

18 listopada obchodzony jest Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach, który został ustanowiony przez Komisję Europejską na wniosek Europejskiego Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób.
Celem Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach jest zwiększenie świadomości, jakim zagrożeniem dla zdrowia publicznego jest antybiotykooporność oraz promowanie wiedzy na temat odpowiedzialnego stosowania antybiotyków.
Polska, jako kraj członkowski Unii Europejskiej, bierze udział w organizacji Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach i propagowaniu jego celów, a koordynatorem akcji jest Narodowy Instytut Leków, prowadzący działania w ramach programu zdrowotnego Ministra Zdrowia „Narodowy Program Ochrony Antybiotyków".
Szczegółowe informacje dotyczące Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach znajdują się na stronie internetowej „Narodowego Programu Ochrony Antybiotyków" www.antybiotyki.edu.pl

Z okazji Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach, Narodowy Instytut Leków przygotował m.in. bezpłatne ulotki edukacyjne, które 18 listopada dostępne są w Biurze Obsługi Interesanta Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej przy placu Ratuszowym 6, na stanowisku „Informacja". Ulotki można także otrzymać w Wydziale Polityki Społecznej Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej (plac Ratuszowy 6, I piętro, pokój 128A), zostały one również przekazane do funkcjonujących na terenie Bielska-Białej placówek podstawowej opieki zdrowotnej i szpitali.

A także na innych stronach www i portalach, np:

- http://www.nauka.gov.pl/nauka/sukcesy-uczonych/sukcesy-uczonych/artykul/hryniewicz-problem-opornosci-na-antybiotyki-jest-bagatelizowany/
- http://www.roik.pl/hryniewicz-problem-opornosci-na-antybiotyki-jest-bagatelizowany/
- http://www.kobietanawyspach.co.uk/artykul/1375005
- http://www.nazdrowie.pl/artykul/jak-chroni-antybiotyki
- http://gim14rs.edupage.org/text1/
- http://wiadomosci.wp.pl/title,Odpornosc-na-antybiotyki-rosnie-to-zagraza-naszemu-zyciu,wid,13995295,wiadomosc.html

W organizacji Europejskiego Dnia Wiedzy o Antybiotykach w poszczególnych regionach uczestniczyli:

- Regionalni Przedstawiciele Narodowego Programu Ochrony Antybiotyków
- Przedstawiciele Państwowej Inspekcji Sanitarnej
- Przedstawiciele Stowarzyszenia Zdrowych Miast Polskich
- Przedstawiciele samorządów lokalnych

PODSUMOWNAIE

Działania podejmowane w ramach realizacji kampanii Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach w Polsce są corocznie sprawozdawane do Europejskiego Centrum Zapobiegania i Kontroli Chorób w Sztokholmie.

WYSTAWA „EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH”

Warszawa, Plac Bankowy, grudzień 2011 r.

Łódź, Manufaktura, grudzień 2011- styczeń 2012

Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach
Europejska inicjatywa zdrowotna

Narodowy Program Ochrony Antybiotyków
www.antybiotyki.edu.pl

WYSTAWA „EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH”

Warszawskie Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń, grudzień 2011 r.

Wydział Farmaceutyczny, Uniwersytet Medyczny w Łodzi, październik 2011

Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Łódź listopad 2011

WYSTAWA „EUROPEJSKI DZIEŃ WIEDZY O ANTYBIOTYKACH”

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, Piotrków Trybunalski, listopad 2011

Urząd Wojewódzki, Opole listopad 2011